Generalitat de Catalunya
Consell Interuniversitari de Catalunya
Oficina d'Accés a la Universitat

2026

Proves d'accés a la universitat

Literatura catalana

Sèrie 2

Indiqueu les opcions triades:

Exercici 1: Opció A ☐ Opció B ☐

Exercici 3: Opció A ☐ Opció B ☐

Espai per a la correcció

Qualificació			
Exercici 1			
Exercici 2	2.1		
	2.2		
Exercici 3			
Suma de notes parcials			
Descompte en la redacció			
Qualificació final			

Espai per a la revisió

Comprovació	2a correcció

Etiqueta de qualificació

Etiqueta de correcció

Etiqueta de l'estudiant

Ubicació del tribunal .....

Número del tribunal .....

L'examen consta de TRES exercicis obligatoris. Als exercicis 1 i 3, trieu UNA de les dues opcions proposades (A o B) i indiqueu a la portada de l'examen les opcions que heu escollit. A l'exercici 2, responeu a TOTES les qüestions plantejades.

Les respostes han de ser clares i han d'estar redactades de manera coherent i cohesionada, amb correcció gramatical, lèxica i ortogràfica. Es descomptaran fins a 2 punts en el conjunt de l'examen per errors de redacció, gramaticals, ortogràfics o lèxics.

Exercici 1

[2 punts]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i responeu a la qüestió corresponent. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

OPCIÓ A

Expliqueu què és un cal·ligrama i quin ús en fa Joan Salvat-Papasseit a *El poema de la rosa als llavis*.

OPCIÓ B

Expliqueu les característiques principals de la llengua literària d'*El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada.

Exercici 2

[3 punts en total]

A partir d'aquest fragment d'un estudi de Carles Miralles sobre *Antígona*, de Salvador Espriu (1993) (text 1), i d'aquest fragment d'*Antígona*, de Salvador Espriu (1969) (text 2), responeu a les qüestions següents:

2.1. El text 2 correspon a l'últim parlament de l'obra, el del Lúcid Conseller, un personatge que Espriu introdueix en la segona versió d'*Antígona*. Tal com s'explica al text 1, «Perquè pugui parlar, Espriu li ha posat al costat un amic —mut: que no diu res». Indiqueu dues frases del text 2 en què això sigui evident.

[1 punt]

2.2. Espriu remarca la dimensió col·lectiva del mite d'Antígona —la tragèdia no és només individual, és col·lectiva, com també ho és la responsabilitat—, i, amb la figura del Lúcid Conseller, projecta una lectura crítica de la realitat de la Guerra Civil i la postguerra. Expliqueu, amb l'ajut de tots dos textos, aquesta idea del Lúcid Conseller sobre la responsabilitat col·lectiva, sobre «la responsabilitat del nostre silenci».

[2 punts]

Text 1

«*Antígona*» [estudi de Carles Miralles]

[En la segona versió de l'*Antígona*], mitjançant aquest darrer parlament del Lúcid Conseller, Espriu no planteja la responsabilitat dels herois de la tragèdia, sinó, paradoxalment, «la responsabilitat del nostre silenci». Des del punt de vista del moviment escènic, tot el que el Lúcid ha dit ho ha dit al marge del que deien i feien els altres. El Lúcid Conseller ha entrat en l'obra de 1939, s'hi ha inserit, sense tocar-la. Perquè pugui parlar, Espriu li ha posat al costat un amic —mut: que no diu res. En aquestes condicions, és clar que quan parla es dirigeix a cadascun dels espectadors, que són així traslladats dins de l'escena, al seu costat, cada vegada que s'adreça al seu amic silenciós, que l'escolta atentament i és alliçonat sense dir un mot: com cada un dels espectadors. Així Espriu trasllada la responsabilitat dels herois, dels personatges del mite, al «nosaltres», al «tu»: al públic. Espriu pensa que, més que parlar de la responsabilitat que ells tenen o no del que fan o el que diuen, el que cal és assenyalar la responsabilitat dels espectadors, de la gent. Pensa que tots som culpables del nostre silenci.

Text 2

Antígona

El Lúcid Conseller

[…] Ningú no contemplarà la [mort] d'Antígona, quan a la fosca les hores la vagin despullant a poc a poc de la força del seu determini i n'esborrin a la consciència els complexos motius. El seu suplici és, per massa llarg, molt impolític, i convindria a Creont de decretar un notori mitjà d'abreujar-lo, encara que sovint les pitjors crueltats no alteren la nostra indiferència i ens trasbalsa, en canvi, una tonada estúpida. On trobaríem un home complet? El qui és només intel·ligent no és ni tan sols intel·ligent, i la més sòlida raó és ineficaç contra el mal més lleu. Qui sap si els plors dels homes únicament serveixen per mantenir sense mudança l'impassible somriure dels déus. Tot retorna i llisca de seguida i no deixa solc, i què hi ha rere les brillants paraules sinó una cadena de fets buits de sentit? I així amollaria un enfilall de conceptes, però cap d'ells ja no evitaria el suplici d'Antígona, la qual ha estat capaç d'assumir i superar la tragèdia sencera del seu llinatge, incloses les nècies i funestes discòrdies dels seus germans. Notaràs, però, que el seu àmbit mental i emocional no era prou ampli per acceptar el sinistre però indefectible Creont, perquè no varen col·locar Antígona en un inaccessible cim, amb els hipotètics déus, sinó, com a tu i com a mi, a nivell de la confusa vida, és a dir, a nivell del sofriment. I com establir i repartir, doncs, amb nítida precisió, des d'aquest movedís nivell comú, responsabilitats i culpes? La responsabilitat, per exemple, del nostre silenci, fill tant del que sé que anomenes la meva distanciada lucidesa com del que permetràs que qualifiqui de temor, el teu temor de desplaure al nou rei. Confessa que ha estat còmode al teu espant d'apuntalar-se en la meva recomanació. […]

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Trieu UNA de les dues opcions (A o B) i desenvolupeu el comentari de text corresponent. **Indiqueu a la portada de l'examen l'opció escollida.**

OPCIÓ A

Comenteu el poema XIII de la secció «Bruixa de dol», del llibre *Bruixa de dol*, de Maria-Mercè Marçal. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La contextualització del poema en la secció i la part del llibre on s'inclou.
***b*)** Els principals aspectes formals i el sentit del poema.
***c*)** Els símbols del poema recurrents a *Bruixa de dol.*

XIII

Bruixa de dol, al meu cau solitari,
he clos el llibre on l'òliba fa dia.
A trenc d'oblit s'esquera* la falzia
i el gessamí al tombant d'aquest llunari.

Amb pas furtiu, per fosc itinerari,
l'aranya ha pres altre cop el casal.
Cendra d'amor assenyala el portal.
Però la lluna em dicta que despari

el decorat —veus?, l'arbre malferit
serva a l'escorça la teva divisa—.
I em cita al fons de l'estany sense brisa.

Torno el mirall al calaix de la nit
i esborro el rastre, travessat d'agulles.
Se'm bada als dits la tristor de les fulles.

* *s'esquera*: 'creix bé, es nodreix (una planta)'.

OPCIÓ B

Comenteu el fragment següent de *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

***a*)** La situació i la contextualització del fragment en l'argument de l'obra.
***b*)** La visió de l'amor de Laura en el fragment i en la resta de la novel·la.
***c*)** La veu narrativa de la novel·la: quina mena de narrador és i quines característiques té.

La Laura torna a mirar en Tomàs adormit. Sols fa tres mesos de tot allò! Ja és seu; ara ja sap què és el matrimoni; l'amor. L'amor? Fet i fet, l'amor és ben fàcil i plaent, per bé que no pas de tant transcendentalisme com sol comentar-se entre noies.

L'amor? Qui sap si n'hi ha d'aquella altra mena, sublim i dolorosa, de què parlen els millors llibres que ella llegeix i que ompliran tants de prestatges d'aquesta casa venerable? Signar un contracte, escoltar la prèdica d'un sacerdot, el vel blanc, aquell brillant que ara fulgura allí, damunt la tauleta de nit, la fusió amb un home experimentat, que és element de plaer, serà tot això l'amor?

Cal llevar-se. La Laura salta del llit; despertarà l'home amb una sorpresa. S'embolcalla amb el barnús, entra al tocador amb prudència, es renta la cara i els braços i la boca. Fa sol! Després obre la porta, surt cap a la sala; la penombra ennuvola d'opacitats els miralls, esmorteeix l'or de les motllures.

Comprovació i 2a correcció:

3a correcció:

Etiqueta de l'estudiant

IEC
Institut d'Estudis Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés.

SÈRIE 2

Exercici 1

[2 punts]

OPCIÓ A

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) Un cal·ligrama és un poema visual en què la disposició del text dibuixa una forma, relacionada amb el contingut del poema. Guillaume Apollinaire, gran autor de cal·ligrames, els va posar de moda a principis del segle XX. El cal·ligrama es pot considerar un dels elements avantguardistes d'*El poema de la rosa als llavis*. **(0,5 punts)**

(b) A *El poema de la rosa als llavis* hi ha dos cal·ligrames, «Jaculatòria» i «Com sé que es besa». «Jaculatòria», en tinta vermella, pot tenir dues interpretacions: la representació d'un escapulari, una forma de l'àmbit religiós que lliga amb el contingut religiós del títol (jaculatòria=oració breu); o bé unes balances, que simbolitzen el desequilibri en les relacions amoroses —a favor de la noia. El poema sacralitza la pèrdua de la virginitat de la noia —d'aquí la tinta vermella. El símbol de la rosa representa els dos amants. Hi ha quatre veus. **(0,75 punts)**

(c) El cal·ligrama «Com sé que es besa», en tinta blava, té la forma d'un vaixell i és un exvot —recurs, com en el cal·ligrama anterior, a la simbologia religiosa— per donar les gràcies de la relació amorosa. Les quatre veus que hi intervenen són parts del vaixell. La veu de la noia parla en francès, igual que la veu que indica el lloc on transcorre la relació —Marsella. **(0,75 punts)**

OPCIÓ B

Els 2 punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) La llengua literària de Jesús Moncada té característiques del català occidental. Hi trobem lèxic i fraseologia propis d'aquest domini. **(0,5 punts)**

(b) La llengua literària dels contes d'*El Cafè de la Granota* té molt a veure amb la veu narrativa. Com que la majoria de contes són o bé soliloquis d'un personatge o bé escrits per un cronista que reprodueix les paraules del vell Cristòfol, la llengua literària conté elements propis de l'oralitat i de la col·loquialitat. Hi trobem locucions, refranys i frases fetes, lèxic col·loquial i dislocacions i altres estructures sintàctiques de la llengua oral. **(1 punt)**

(c) També cal remarcar el lèxic relacionat amb la navegació per l'Ebre. **(0,5 punts)**

Exercici 2

[3 punts en total]

En aquest exercici cal valorar la precisió i la brevetat (2.1.) i la capacitat de síntesi (2.2.). Es poden valorar altres respostes correctes diferents de les que es proposen en aquestes pautes de correcció.

2.1

[1 punt]

(a) El Lúcid conseller s'adreça a un «amic mut», tal com indiquen formes verbals, pronoms i possessius: «Notaràs, però...», «com a tu i com a mi», «que anomenes», «del que permetràs», «el teu temor», «Confessa que ha estat còmode al teu espant». **(1 punt)**

[No cal citar-les totes, amb dues n'hi ha prou; cadascuna val 0,5 punts, per tant la puntuació màxima de la pregunta és 1 punt].

2.2.

[2 punts]

(a) Segons la interpretació del Lúcid Conseller, la mort voluntària d'Antígona, que ella considerava un triomf moral, perd qualsevol sentit heroic perquè és estèril: la crueltat no altera la consciència de l'home («les pitjors crueltats no alteren la nostra indiferència»; Text 2). A partir de l'oposició plors/somriures i homes/déus («plors dels homes»/«l'impassible somriure dels déus»; Text 2), la condició humana es defineix com a grotesca i dominada pel silenci, un silenci que es relaciona amb la por («el teu temor», «el teu espant», Text 2). **(1 punt)**

(b) En aquest context, el Lúcid Conseller fa la funció d'orientar la interpretació de l'obra —el sentit final— cap a una visió desesperançada de l'ésser humà i de la història —la raó no pot res contra el mal i la injustícia— i cap a la intenció de coresponsabilitzar la societat civil —que calla i té por— dels actes de tirania dels dictadors que l'oprimeixen («I com establir i repartir [...] responsabilitats i culpes?», Text 2). El Lúcid Conseller fa la funció de remoure la consciència de l'espectador/lector («[Espriu] Pensa que tots som culpables del nostre silenci», Text 1), acostar els fets a la realitat política del moment (segona versió de l'obra: primer franquisme i Segona Guerra Mundial) i posar de manifest la universalitat de la baixesa de la condició humana. Tal com diu Miralles, el Lúcid Conseller s'adreça a un «amic mut» que en realitat som nosaltres, la gent: «Espriu trasllada la responsabilitat dels herois, dels personatges del mite, al «nosaltres», al «tu»: al públic» (Text 1). **(1 punt)**

Exercici 3

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

OPCIÓ A

Els 3 punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si explica que:

(a) És l'últim poema de la secció que duu el mateix títol que el poemari, «Bruixa de dol». Aquesta secció conforma el bloc central de l'obra i amb aquest poema es clou la primera part. En aquest poema ja s'endevina l'evolució del jo poètic, que va abandonant la individualitat per esdevenir un jo col·lectiu. El jo poètic, que s'identifica amb la bruixa, de dol, exposa el dolor per la pèrdua, pel sentiment de solitud, pel desamor. **(0,5 punts)**

(b) El poema és un sonet i, doncs, està format per dos quartets i dos tercets de versos decasíl·labs, amb rima consonant i creuada en els dos quartets. L'ús del sonet respon a la voluntat de Marçal d'entroncar amb la tradició de les formes cultes. El poema es pot interpretar com la presa de consciència de la pròpia identitat i l'assumpció del dolor. Tot i que l'amor s'ha convertit en cendra (v. 7), la lluna recorda al jo poètic que encara conserva la seva personalitat («l'arbre malferit serva a l'escorça la teva divisa», v. 9-10) i que l'ha de recuperar. Finalment, desa «al calaix de la nit» el mirall (v. 12), que li ha servit per aprofundir en la pròpia personalitat, i esborra l'experiència dolorosa i el fracàs («esborro el rastre, travessat d'agulles», v. 13). **(1,25 punts)**

(c) El poema conté imatges, referents i símbols recurrents en l'obra de Marçal. El principal, la bruixa, que representa simbòlicament les dones perseguides, totes les dones, i la recerca de la identitat femenina. La bruixa, al llarg del llibre, està de dol per diversos motius; en aquesta secció, per la solitud i el dolor provinents del desamor. Altres referents d'aquest poema recurrents a *Bruixa de dol* són la lluna, el mirall i l'aranya. La lluna és una imatge tradicional de la dona: element nocturn, irracional, misteriós, amb canvis rítmics associats al període menstrual i de fecundació; Marçal matisa i subverteix la imatge popular, tradicional, de la lluna reflex de la llum del sol. Finalment, el mirall reflecteix la solitud, la tristesa, remet a la introspecció i el coneixement d'un mateix; i l'aranya s'identifica amb el jo poètic («l'aranya ha pres altre cop el casal», v. 9). **(1,25 punts)**

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l'enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d'anàlisi.

OPCIÓ B

Els 3 punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si explica que:

(a) Aquest fragment pertany a la primera part de la novel·la, a l'inici de la història («Sols fa tres mesos de tot allò!»). Laura i Tomàs s'acaben de casar i fa poc que han arribat a Comarquinal per viure-hi. **(0,5 punts)**

(b) Laura té una visió de l'amor idealitzada, transcendent, es pensa que l'amor és una experiència sublim, pura i elevada. En aquest fragment comença a veure que potser l'amor és una altra cosa, perquè tot i que creu que està enamorada del seu marit, veu que el que viuen tots dos no té res a veure amb el que «sol comentar-se entre noies», ple de «transcendentalisme», ni amb el que ha llegit als llibres, a les novel·les, un amor «d'una mena sublim i dolorosa». Aquesta visió idealitzada contrasta amb la realitat, que es limita a un seguit d'accions, des de la transacció de «Signar un contracte» que és el casament —la missa, el vestit i l'anell («escoltar la prèdica d'un sacerdot, el vel blanc, aquell brillant que ara...»)—, fins a l'acte sexual («la fusió amb un home experimentat, que és element de plaer». En aquest moment inicial de la novel·la Laura ja es demana si l'amor és realment això («serà tot això l'amor?»). D'altra banda, la imatge masculina que té Laura, doncs, també està idealitzada, i al llarg de la novel·la el contrast amb la realitat li generarà frustració i desengany, primer amb Tomàs i, després, amb Pere Gifreda. **(1,25 punts)**

(c) El narrador de *Laura a la ciutat dels sants* és un narrador en tercera persona, omniscient, que sovint, com en aquest fragment, es focalitza en el personatge de Laura. Això vol dir que el lector coneix els fets de la història a través del que Laura veu i sent, de les seves observacions i dels seus pensaments. En aquest fragment, el narrador ens reprodueix en estil indirecte lliure els pensaments precisos de Laura, des de «Sols fa tres mesos de tot allò!» fins al final del segon paràgraf. Al tercer paràgraf l'ús del present d'indicatiu fa que el punt de vista focalitzat en Laura sembli més intern, com si el lector conegués la visió i els pensaments de Laura de primera mà just en el moment que es produeixen («Cal llevar-se», «La Laura salta del llit», etc.) **(1,25 punts)**

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l'enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d'anàlisi.